

Den fossile utfordring

«Naturens ressurser skal disponeres utifra en langsiktig betraktning, som ivaretar denne rett også for etterslekten.» Slik heter det i Grunnloven, som vi denne våren feirer 200-årsjubileet til. Men i 2014 vil sterke krefter ha oss til å tenke fossilt.

Fornybarhet. Greier våre politikere å snu i tide fra fossil til fornybar energi?

I mer enn 40 år har Norge høstet store gevinster av olje og gass under havbunnen. Så langt har fossil energi har gjort oss rike. Fem tusen milliarder kroner er plassert i Statens pensjonsfond utland, og det gir betydelige, årlige avkastninger til norsk økonomi i uoverskuelig framtid. Med god støtte fra statlige fradragordninger skal det i 2014 investeres nye 200 milliarder kroner i leteprosjekter. Investeringene i oljebransjen har fortsatt å øke. Nok er ikke nok.

Norge satser altså langsiktig i samme spor og unngår slik en planmessig nedtrapping. Vi neglisjerer Klimapanelets, Verdens-

«Oljefondet fører et veddemål mot klimatrusselen når store investeringer gjøres i ikke-fornybar fossilindustri.»

bankens, Det internasjonale energibyråets og OECDs advarsler om at mer enn 2/3 av fossilenergien som alt er funnet, må forbli i bakken.

Vi må anta at de store investeringene i oljeleting minst har et 50-årsperspektiv, altså langt inn i perioden der det forutsettes at fossile brenslers må trappes kraftig ned om vi skal holde målet om maksimalt 2 graders temperaturøkning på kloden. Dette viktige målet ble statene enige om på klimakonferansen i København i 2009. Våre politikere handler som om den profitable oljealderen bare skal fortsette i nye decennier. Er det mulig for norske politikere å se for seg en slutt på oljeproduksjon etter alle jubelårene? Mye tyder på at de ikke greier å ta inn over seg de nye realitetene.

Risikosporten

Hver ny rapport fra FN's klimapanel siden 1989 har trukket sikrere konklusjoner om konsekvensene av den fossile energien. Med stor sikkerhet vil klimagassene skape dramatiske endringer i temperatur, klima og livsbetingelser på kloden alt i dette hundreåret.

Ifølge det danske tidsskriftet Ingeniøren, 2. januar 2014, øker igjen metankonsentrasjonen i Arktis sterkt. Denne drivhusgassen virker 25 ganger sterkere enn CO₂, som igjen utløser mer metan i en dynamisk prosess.

Noen velger å gamble på at forskerne tar feil. Dermed overlates ansvaret til de som kommer etter oss. Alt tyder på at kostnadene om noen decennier kan bli svært store.

Argumenter som brukes for å unngå et skifte til alternative energiformer.

- **Investeringer:** Teknologi, finansøkonomi og prestisje gjør at det ikke «går an» å nedtrappe eller stanse nå.
- **«Verden trenger energi»:** Er blitt et mantra for fossil energi
- **Kompetanse:** Vi må ta vare på vår ekspertise på området og utdanne flere til fossilbransjen.
- **Psykologiske rasjonaliseringer:** Noe av det som brukes er f.eks:

- Vi har urskogprosjekter, og kjøper kvoter, så Norge er alt i front for å redde klimaet.
- Norge er et lite land, de store må gå foran.
- Vår olje og gass er mindre forurensende.
- Tyskland trenger vår gass.
- Oljen og gassen er helt nødvendig for vår økonomi.

I forrige utgave av Ny Tid, nr 47-48 den 20. desember 2013, argumenterer informasjonssjefen i Norsk olje og gass for å erstatte kull med gass i Europa. Men Pia Martine Wold unngår å nevne at framtida må basere seg på fornybar energi. Den såkalt rene fossilproduksjon, hvis gass erstatter kull, er relevant bare hvis

BESØKET: Bare 13 dager etter at Frp-politiker Tord Lien (t.h.) ble utnevnt til olje- og energiminister i Solberg-regjeringen, dro han 29. oktober 2013 på besøk til Ekofisk. Her med administrerende direktør Steinar Våge i ConocoPhillips. FOTO: CARINA JOHANSEN / NTBSCANPIX

Tyskland velger norsk gass. Det bestemmer ikke Norge, og det vil uansett måtte ha en kortsiktig horisont.

EU satser sterkt og langsiktig på fornybare energiformer. Hverken Europa eller verden trenger mer kull, olje eller gass nå, slik oljebransjen hevder. De bruker enorme midler på leting etter felter som skal levere fossile brenslers ut hundreåret. En forsterket fornybarsatsing er det som trengs. Det er provoserende at oljebransjen er så opptatt å bremse en fornybar utvikling og samtidig tilsløre sin egen interesse i saken.

Det har stor praktisk og symbolsk betydning hvilke signaler

«Norge må ta et større ansvar for generasjonene etter oss, slik vår Grunnlov krever.»

et oljeland som Norge gir. Urskogprosjektene og kvotehandelen kan bli viktig, men dette er ikke argument for at vi skal unngå å ta ansvar i Norge. Økonomiargumentet må sees både i forhold til ny næringsutvikling, alternativ fornybar energi, og til behovet for å redusere oljeavhengighet.

I Dagsavisen 28. desember viser tidligere stortingsrepresentant Bente Bakke at nøkkelpersoner i det nye regeringsapparatet har bakgrunn som knytter dem til fossilindustrien (Børge Brende, Torhild Widvey, Jan Gunnar Pedersen, Bård Glad Pedersen og andre). Samtidig har klimaskeptikere fått sentrale posisjoner.

Den nye regjeringens klimapolitikk hviler på ord som: å «forsterke klimaforliket», utnevne «klimaminister» (riktignok uten planansvar for klimaet) og henvisning til en omforent «plattform» som ikke er særlig konkretisert. Er det slik at Norge nå går fra vondt til verre når det gjelder en ansvarlig klimapolitikk?

Avvikle fossilproduksjonen

Utfordringen er nå å innse at vi står foran et skifte, og det er viktig å fremme dette. Nå gjelder det å ta vare på de verdiene som er høstet, trappe ned leting og utvinning etter fossil energi, og heller la de verdiene som ikke er tatt ut, komme etterslekten til gode.

Det skjer i dag en voldsom utvikling av alternative energiformer og til stadig lavere pris. Sterkt reduserte kostnader på fornybar energi vil føre til at tyske husholdninger vil dekke 29 prosent av energibehovet alt i 2020 bare ved husholdningenes egen energi-produksjon (ref. UBS bank). Store industristater som California, Kina og Tyskland forsterker nå overgangen til fornybar energi. Det blir ikke bare stadig mer omstridt, men også ulønnsomt å satse på kull, olje og gass.

Investeringene i fossilindustrien blir mer risikofylt på grunn av konkurransen fra fornybar energi, samt kostnadene og klimaproblemene som fossilbrenslers skaper. Advarslene i internasjonale finansmedier mangler ikke.

Statens pensjonsfond utland – Oljefondet – fører et veddemål mot klimatrusselen når store investeringer gjøres i ikke fornybar fossilindustri. På sikt tjener dette neppe hverken Norges økonomiske interesser eller klodens klima.

Grunnlovsteksten

Rike land som vårt må handle solidarisk med utviklingsland, som rammes hardest av klimaendringer. Norge må ta et større ansvar for generasjonene etter oss, slik vår Grunnlov krever. I jubileumsåret framstår Grunnloven mer framsynt enn dagens politiske praksis. For § 110b i Den norske grunnloven lyder nå:

«Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhet og til en Natur hvis Produktionsævne og Mangfold bevares. Naturens Ressourcer skulle disponeres ut fra en langsiktig og alsidig betragtning, der ivaretager denne Ret ogsaa for Efterslægten.»

For at ivareta deres Ret i Henhold til foregaaende Led, ere Borgerne berettigede til Kundskab om Naturmilieuets Tilstand og om Virkningene af planlagte og iværksatte Indgreb i Naturen» (tilføyd 25. mai 1992, red. anm.).

Forpliktelsen til å følge opp lovteksten framgår av tredje ledd: «Statens Myndigheter give nærmere Bestemmelser til at gennemføre disse Grunnsetninger.»

Spørsmålet er om politikerne i 2014 greier å ta lederskap og snu i tide?